

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1325/2021
10.08.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Добриле Страјина и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Биљана Микићевић, адвокат из ..., против тужене Техничке школе „Јован Жујовић“ у Горњем Милановцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2764/20 од 11.02.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.08.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2764/20 од 11.02.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Горњем Милановцу П1 131/18 од 09.06.2020. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи на име трошкова поступка по ревизији исплати износ од 12.000,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Горњем Милановцу П1 131/18 од 09.06.2020. године, исправљеном решењем истог суда П1 131/18 од 31.08.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да тужиљи на име трошкова за долазак и одлазак са рада, за период од 01.01.2018. до 01.06.2018. године, исплати појединачне месечне износе на име трошкова превоза, по месецима, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате и износ од 500,00 динара са законском затезном каматом од 21.02.2018. године па до исплате, на име трошкова издавања потврде о цени аутобуске карте. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 61.300,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2764/20 од 11.02.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је тужбени захтев тужиље одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 52.500,00 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 403. став 2. тачка 2) и члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу код тужене по основу уговора о раду број .../... од 01.09.2009. године, на неодређено време, са пуним радним временом, на пословима „...“. Према члану 12. уговора, тужила има право на накнаду трошкова у вези са радом у висини утврђеној Законом о раду и одредбом члана 27. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика. Чланом 27. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, који је био у примени у моменту закључења уговора о раду, било је прописано да запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини превозне карте у јавном саобраћају.

Тужена је 12.01.2018. године са Предузећем „Аутопревоз“ д.о.о. Чачак (а на основу уговора закљученог између Општине Горњи Милановац и Предузећа „Аутопревоз“ д.о.о. Чачак од 29.12.2017. године о бесплатном и превозу са попустом путника у јавном саобраћају) закључила уговор о обезбеђењу сопственог превоза запосленима школе у јавном градском и приградском превозу путника на територији Горњи Милановац, којим се овај превозник обавезао да у аутобусима којима обавља поверену делатност превоза путника у јавном саобраћају на подручју општине Горњи Милановац обезбеди превоз запосленима тужене на релацијама превоза у складу са распоредом рада школе, уз одговарајућу легитимацију - потврду која се издаје на основу списка запослених који превознику доставља тужена школа. Уговор је закључен на одређено време до 31.12.2018. године. Вршилац дужности директора тужене је обавестио све запослене 04.01.2018. године да могу преузети потврду којом остварују право на превоз уместо месечне карте. Тужила је најпре преузела потврду, али ју је потом вратила, након одлуке да неће користити превоз преко Предузећа „Аутопревоз“ д.о.о. Чачак. Тужила је ради доласка и одласка на рад у спорном периоду од 01.01.2018. од 01.06.2018. године користила сопствени превоз. Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђени су износи трошкова превоза тужиле за долазак и одлазак са рада, имајући у виду цену превоза у јавном саобраћају и број радних дана по месецима за утужени период, као и да је трошак тужиле за прибављање потврде о цени аутобуске карте на једној линији износио 500,00 динара. У складу са тим налазом тужила је поставила тужбени захтев.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, применом материјалног права из члана 118. став 1. тачка 1) Закона о раду („Службени гласник

РС“, број 24/05...75/14) и члана 26. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15), оценио да је тужбени захтев за накнаду трошкова превоза за долазак и одлазак са рада основан. Према датим разлозима, неспорно је да је тужена као послодавац закључила уговор о обезбеђењу превоза запосленима са „Аутопревоз“ д.о.о. Чачак, али суд налази да то, само по себи, не значи да је закључењем таквог уговора тужена обезбедила адекватан превоз запосленима. Приликом доношења оваквог закључка, суд је пошао од сврхе права на превоз налазећи да је сврха тог права, да запослени не сноси трошкове доласка и одласка са рада и да то право служи запосленима да им се омогући остваривање тог права тако да превоз буде у функцији остваривања радних обавеза запослених, а у овом случају тужиље. Наиме, ради се о праву које је установио Закон о раду, а који је сам дао услове и критеријуме за остваривање права, при том стварајући законску обавезу послодавца да запосленима ради доласка и одласка са рада, омогући остваривање тог права и то накнадом трошкова у висини цене превозне карте у јавном саобраћају или обезбеђењем сопственог превоза. При установљењу овакве законске обавезе, законодавац је свакако имао у виду да ту обавезу послодавац треба у потпуности да обезбеди, а у складу са функцијом остваривања радних обавеза запослених, а не да осујети и запосленом онемогући остваривање тог права. Поред тога, по оцени првостепеног суда, основан је и захтев тужиље да јој се накнади трошак издавања потврде о цени аутобуске карте коју је тужиља приложила уз захтев за исплату трошкова који је поднела туженој, јер је по налажењу суда тај трошак био нужан и неопходан и у функцији остваривања права на превоз.

Одлучујући о жалби тужене другостепени суд је оценио да првостепени суд није правилно применио материјално право због чега је, применом члана 118. став 1. тачка 1) Закона о раду и члана 26. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, првостепену пресуду преиначио и тужбени захтев одбио, као неоснован. Према становишту другостепеног суда тужена је обезбедила сопствени превоз запосленима ради доласка на рад и одласка преко предузећа које се бави аутобуским превозом, а коме је доставила спискове запослених (међу којима је и тужиља), који су имали право на бесплатан превоз. Чињеница да је тужиља преузела потврду о коришћењу бесплатног превоза коју је потом вратила туженој и за потребе доласка и одласка са рада користила сопствени превоз, тужиљи не даје право на накнаду трошкова превоза, јер је тужена поступала у свему у складу са чланом 118. став 1. тачка 1) Закона о раду и чланом 26. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика и обезбедила запосленима, па и тужиљи, сопствени превоз путем уговора закљученог између Предузећа „Аутопревоз“ д.о.о. Чачак и локалне самоуправе у корист запослених тужене. Поред тога, првостепени суд није правилно поступио ни када је усвојио тужбени захтев тужиље у делу који се односи на трошкове издавања потврде о висини цене превозне карте из разлога што је тужиља потврду прибавила на сопствену иницијативу (ради остваривања захтева за исплату трошкова превоза који је поднела туженој као послодавцу) иако је у том моменту знала да постоји организован превоз за долазак и одлазак са рада, тако да се не може сматрати да је кривицом тужене тужиљи причињена штета.

Овакво правно становиште другостепеног суда није правилно.

Чланом 118. став 1. тачка 1) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 54/09) било је прописано да запослени има право на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада у складу са општим актом и уговором о раду, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају. Новелираном одредбом члана 118. став 1. тачка 1) Закона о раду („Службени гласник РС“, број 75/14) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада у складу са општим актом и уговором о раду, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, уколико послодавац није обезбедио сопствени превоз.

Чланом 26. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/2015), који је у примени од 05.03.2015. године, прописано је да запослени има право на накнаду за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају (градски, приградски, међуградски), која мора бити исплаћена до петог у месецу за претходни месец, уколико послодавац није обезбедио сопствени превоз.

Суштина права зајемченог чланом 118. став 1. тачка 1) Закона о раду је да се запосленом исплати надокнада за трошкове превоза од места становања до места запослења, ако због раздаљине између тих места запослени те трошкове евидентно има. Ово законско право запосленима може бити ускраћено само у случају да је послодавац запосленима обезбедио сопствени превоз.

По оцени Врховног касационог суда, погрешан је закључак другостепеног суда да је тужена запосленима обезбедила сопствени превоз. Наиме, превоз који је тужена обезбедила запосленима преко Предузећа „Аутопревоз“ д.о.о. Чачак није обезбеђен само ради превоза запослених код тужене, већ је реч о јавном градском превозу преко тог превозника чији ред вожње није организован на тај начин да буде прилагођен запосленима код тужене, као образовне установе, у којој запослени имају некарактеристично радно време, а које зависи од броја часова запослених и често варира у току радне недеље.

Врховни касациони суд налази да опредељење законодавца да се висина накнаде трошкова превоза призна запосленима у висини цене превозне карте у јавном саобраћају истовремено не значи да је коришћење средстава јавног превоза законом прописан услов за остваривање права запосленог на трошкове превоза и да је законом то право ускраћено запосленима који превоз до радног места обезбеђују на други начин (својим возилом, такси возилом и слично).

Како, дакле, тужена тужили за долазак и одлазак са рада није обезбедила сопствени превоз у смислу Закона о раду, по оцени Врховног касационог суда, није јој могла ускратити законско право на накнаду трошкова превоза. Стога је правилна оцена првостепеног суда да тужили, на основу одредбе члана 118. став 1. Закона о раду и члана 26. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, припада право на накнаду трошкова превоза за долазак и одлазак са рада у спорном периоду, у износима утврђеним из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке. Тужили припада и право на трошкове за издавање потврде о цени аутобуске карте јер су били нужни за остваривање права на трошкове превоза за долазак и одлазак са рада.

Сагласно изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Тужилња је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чл. 153. и 154. ЗПП припадају и опредељени трошкови овог поступка у износу од 12.000,00 динара на име трошкова за састав ревизије, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић